

Државно такмичење из Српског језика – матерњег

23. април 2026.

1. категорија – IV (четврти) разред основне школе

ЛОЗИНКА

(петероцифрени број и реч)

БОДОВИ		
остварени број бодова	укупан број бодова	проценат решености (%)
	50	

1. Испит се састоји од 35 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре почетка решавања испита треба пажљиво и правописно тачно да попуниш листић са лозинком.
3. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
4. Након што попуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
5. Пажљиво прочитај испитне задатке и упутства у задатку.
6. Решења уписуј на предвиђена места у испиту. Испит пиши плавом или црном хемијском оловком.
7. Испит пиши искључиво писаним, не штампаним словима, правописно и граматички тачно. Пиши читко. Нечитки одговори бодоваће се са 0 бодова.
8. Користи се папиром за концепт током решавања испита, а који ти је додељен од Државне комисије и оверен печатом школе. Одговори у концепту се не вреднују. Након завршетка писања тај папир се предаје Државној комисији и чува са другом документацијом такмичара.
9. Исправљени одговори се вреднују само ако је погрешно написан одговор стављен у заграду и прецртан једном водоравном линијом, а поред тачно написаног одговора стављени иницијали / почетна слова имена и презимена такмичара.
10. После завршетка писања, испит предај члану Државне комисије.
11. После објаве привремене ранг-листе имаш право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо ти успех на такмичењу!

Државна комисија:

1. _____ (председник Државне комисије)
2. _____ (члан Државне комисије)
3. _____ (члан Државне комисије)

ЈЕЗИК (20 бодова)

1. У следећој реченици подвуци заменицу.

Ускоро ћеш ти бити добар мачевалац, видећеш.

	1
--	---

2. Подвуци предикате у наведеној реченици.

Тетка прави и продаје колаче.

	1
--	---

Пажљиво прочитај задатак и **заокружи слово испред одговора** за који сматраш да је тачан.

3. Који придев припада следећем низу придева према врсти?

неустрашив довитљив необичан плашљив

а) дечаков

б) земљани

в) радознао

	1
--	---

4. У којем је лицу и броју истакнути глагол у следећој реченици:

Путоваћемо чим нам стриц купи карте за воз.

а) 3. лице једнине

б) 1. лице множине

в) 3. лице множине

	1
--	---

5. У којем је роду и броју СУБЈЕКАТ у следећем примеру:

Побегли су бакини пилићи.

а) средњи род, множина

б) женски род, једнина

в) мушки род, множина

	1
--	---

6. Мама је рекла да тренинзи почињу од среде.

Ако наведену реченицу пребациш из **неуправног у управни говор**, она ће гласити:

- а) „Тренинзи почињу од среде.” рекла је мама.
- б) Мама је рекла: „Тренинзи почињу од среде.”
- в) Мама је рекла: „тренинзи почињу од среде”.

	1
--	---

7. У којој реченици нема објекта?

- а) Додај јој лопту!
- б) Несташни миш грицка сир.
- в) Миш се вешто сакрио у мало купатило испод степеница.

	1
--	---

8. Заокружи слово испред правилно написаних облика:

- а) хемиски, незадовољан, Милошев, урадио
- б) хемијски, незадовољан, Милошев, урадио
- в) хемијски, не задовољан, Милошев, урадио

	1
--	---

9. Заокружи слово испред правилно написаних бројева.

- а) четиристо, осамнаест
- б) шесто (и) шест, деветсто
- в) четри стотине, педесет (и) шест

	1
--	---

10. У ком је од наведених примера датум правилно написан?

- а) 6 јун 1942.
- б) 17. X. 1965.
- в) 25. IV 2006.

	1
--	---

11. Која од наведених реченица није тачно написана?

- а) Тај Амерички филм се свима допао, зар не?
б) Неко је по нишким улицама просипао боје у праху.
в) Око београдских мостова се одржава акција чишћења река.

	1
--	---

Пажљиво прочитај следећи задатак и упиши одговоре у табелу

12. Одреди врсту и службу речи у наведеној реченици.

	8
--	---

реченица	врста	служба
Познате		
балерине		
су освојиле		
публику.		

13. Напиши на линији реч која ће имати исто значење као подвучени израз у следећој реченици:

Посла ће бити преко главе ове јесени. _____

	1
--	---

КЊИЖЕВНОСТ (13 бодова)

Пажљиво прочитај задатаке и **заокружи** слово испред одговора за који сматраш да је тачан.

14. „Не да се, али ће се дати.“

В. С. Карацић

Ово је:

- а) цитат
- б) монолог
- в) управни говор

	1
--	---

15. У епској песми се описује:

- а) лепота природе
- б) јуначки подвиг
- в) пишчева осећања

	1
--	---

16. Које дело не припада народној књижевности?

- а) „Стари Вујадин“
- б) „Јетрвица адамско колена“
- в) „Свитац пшеничар и воденичар“

	1
--	---

17. Прочитај наведени одломак, па одреди главни мотив.

Играла се нека девојчица на морској обали, па изгуби златан прстен, који јој је од мајке остао. То се десило у тренутку кад је хтела да захвати воде у шаке: несташни обалски талас јој је скинуо прстен са руке и однео га у морске дубине. Сирота девојчица није знала шта да ради, па кроз плач стаде молити талас да јој га врати; али је он већ био отишао са обале у неповрат.

- а) море
- б) прстен
- в) мајка
- г) талас

	1
--	---

18. У којој темастској целини (делу) приче откривамо заплет догађаја?

- а) у главном делу
- б) у завршном делу
- в) у уводном делу

	1
--	---

19. У којој реченици је писац применио персонификацију?

- а) Фрушка гора предивно изгледа у пролеће.
- б) Посвуда по густој шуми расту јеле и смреке.
- в) Капљица воде је села на најнижу јелину грану.

	1
--	---

20. Шта дочарава песничка слика?

- а) слику насликану бојама
- б) дочаравање предмета или збивања речима
- в) опонашање звукова из природе

	1
--	---

21. Допуни реченице следећим речима:

проза, стих, драма

Када је текст написан у _____ онда га зовемо поезија.

Када је написан као прича, зовемо га _____.

Текст који се пише по улогама, називамо _____.

	3
--	---

Државно такмичење из Српског језика – матерњег
Школска година 2025/2026.

1. категорија – IV (четврти) разред основне школе
22. и 23. април 2026.

Пажљиво прочитај следеће задатке и **допуни започету реченицу**.

22. У драмским текстовима постоје објашњења која су написана у заградама и која нам говоре како глумци на сцени треба да се понашају.

Та објашњења се називају _____.

	1
--	---

23. Песме у којима песници лепим песничким сликама описују неку појаву и своја осећања називамо _____.

	1
--	---

24. У аутобиографији познати људи говоре о _____.

	1
--	---

Пажљиво прочитај одломак и реши задатке према полазном тексту.

Успомене, доживљаји и сазнања, Милутин Миланковић (одломак)

Сада, у најхладнијем добу године, седим, загреван топлим Сунчевим зрацима, под високим храстом, на узвишици поред мог стана, удишем пуним грудима свежи ваздух, посматрам по хиљадити пут предео у којем су природа и људска рука изложиле своја дела, а не могу да их се сит нагледам. Тамне јелове шуме, камене врлети, снежне пољане, брежуљци, гребени, а, иза свега тога, црвенкасти циновски бедем Раксе. Нема те кичице, која би била у стању да ову раскошну игру боја пренесе на платно, па ни саму боју снега; она је и бела и плава, и бисерна, и сребрнаста и румена. А већ небо! Да сам сликар, ја бих са ове висине треснуо сав свој сликарски прибор у дубину, да га никад више не узмем у руке. ...

Вративши се синоћ са своје шетње, осећао сам се као пијан; преда мном су треперили без престанка Сунчеви зраци, плаветнило неба и белина снега. Сада у јутро, седим у добро загрејаној дворани мога стана, поред огромног прозора, који је разумни архитекта начинио од једног јединог окна, и уоквирио га тако да предео који се кроза њ види изгледа као каква слика.

Сва лепота природе коју сада уживам, дар је Сунчев. Све боје које трепере кроз овај прозор само су одсјај Сунчеве светлости. И ове јеле, и оне стене, па и само небо, све су то тамна тела! Она имају само способност да од Сунчеве светлости, која на њих пада, пробегу и задрже у себи један извештај део, а остатак да врате. Тај остатак зовемо њиховом бојом.

Овај снег на планинама зна врло добро да га Сунчеви зраци слабе својим пољупцем, па их зато враћа у целини. Због тога нам он изгледа бео и засењује нам очи. Но и њега је Сунце створило и уздигло из Земљиних вода на врхунце брегова. Сунце је однеговало и ове шуме, напајало их кишом, загревало својим зрацима и хранило их соковима земље. Хранећи биље, оно је хранило и све животиње, од најмање, па до највеће, човека. Све што живи захваљује за свој живот Сунцу.

И све што се креће, покреће Сунце. Ветрић који ћарлија, поток што жубори, сваки покрет у природи, нису ништа друго но изражај Сунчеве снаге. И онај воз који се пење стрмом трасом покреће Сунце. Оно је депоновало, давно, пре неколико стотина милиона година, један део своје снаге у биље, да бисмо ту снагу, претворену у камени угаљ, могли употребити за наше машине. Сунце ствара и водене снаге, бели угаљ, јер оно без престанка уздиже на Земљине висове воду која отиче опет у дубину.

Без Сунца не би било ни даха, ни замаха на Земљи.

То су знали и стари народи. У мојој путничкој библиотеци имам и једно лепо дело о историји и култури старог Египта. У њему читам да је Аменофис IV целу своју царевину посветио Богу Сунца. Он јој је обележио границе каменим стубовима, на којима је био исклесан лик Сунца. Тај фараон певао је Сунцу ову химну: „Твој сјај је леп на небеском обзору, ти живо

Сунце које си прво живело. Када се ти уздигнеш на источном хоризонту, онда обаспеш целу Земљу својом лепотом... Твоји зраци обухватају цео свет и све што си ти створило... Тама бежи када ти своје зраке разашилеш; свет се весели, људи се буде и устају, јер си их ти подигло. Они перу своје тело, облаче своје одеће, и дижу у молитви руке кад се ти рађаш. Стада се одмарају на паши, дрвље и биље зелени, птице излећу из својих гнезда, а њихова крила славе тебе...

Ти си, Сунце, створило годишња доба, зимску хладноћу и летњу врућину. Ти си створило далеко небо, да на њему светлиш и видиш све што си створило.”

Данас, после 3 300 година, говоримо ми, природњаци о Сунцу, скоро истим језиком и са једнаким усхићењем као и тај просвећени фараон. Сунце је очувало, неокрњено, своје достојанство у току бурних векова, који су видели смрт многих осталих божанстава.

Београд: Нолит, 1979.

У следећим задацима (25–30) заокружи тачан одговор.

25. Шта Сунце ствара на Земљи?

- а) Мостове и реке
- б) Божанства
- в) Водене снаге и биљке

	1
--	---

26. Шта је Сунце створило по први пут, према химни Аменофиса IV?

- а) Земљу
- б) Људе
- в) Годишња доба

	1
--	---

27. Шта је слично између размишљања старих људи о Сунцу и данашњег разматрања о Сунцу?

- а) Људи су заборавили на Сунце, као да не постоји.
- б) Људи и данас верују да је Сунце извор живота.
- в) Људи данас мисле да је Сунце мање важно него пре.

	1
--	---

28. Зашто приповедач каже да би бацио свој сликарски прибор када би био сликар?

- а) Зато што је природа толико лепа да је не може приказати на слици.
- б) Зато што би природа изгледала боље на слици него у живо.
- в) Зато што је уметност веома важна и треба је неговати.

	1
--	---

29. Како можемо закључити да је природа важна за живот људи?

- а) Природа људима даје само своју лепоту.
- б) Природа није важна за опстанак и живот људи.
- в) Природа даје људима све што им је потребно за живот.

	1
--	---

30. Како је организован текст?

- а) Од научног објашњења ка личном доживљају природе.
- б) Од описа доживљаја ка научном и историјском објашњењу.
- в) Само као лично приповедање, без јасне структуре.

	1
--	---

31. Како се у полазном тексту спајају наука, историја и уметност? Повежи.

УМЕТНОСТ

ПРИМЕР СТАРОГ ЕГИПТА

НАУКА

ОПИС ПРИРОДЕ

ИСТОРИЈА

ОБЈАШЊЕЊЕ СВЕТЛОСТИ И ЕНЕРГИЈЕ

	3
--	---

32. Одговори пуном реченицом.

Шта означава израз „Сунце је очувало своје достојанство у току бурних векова“?

	2
--	---

КУЛТУРА И МЕДИЈИ (6 бодова)

Пажљиво прочитај задатаке и **заокружи** слово испред одговора за који сматраш да је тачан.

33. Који од следећих извора је **НАЈПОУЗДАНИЈИ** за проверу вести?

- а) портал јавне телевизије
- б) непозната Фејсбук страница
- в) коментари испод видео-записа

	1
--	---

34. Допуни реченицу.

Филм у којем најчешће не наступају плаћени глумци, који приказује стварност
је _____ филм.

	1
--	---

35. Допуни реченицу понуђеним речима.

енциклопедија, речник, правопис, библиотека

_____ је књига у којој су објашњена значења речи.

_____ је место где можемо потражити бројне књиге.

_____ је књига која садржи скуп правила за правилно писање речи.

_____ је занимљива и стручна књига из које можемо дознати готово све потребне податке о свету који нас окружује.

	4
--	---